

120 | РОКІВ
КНЕУ
імені Вадима Гетьмана

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ЗБІРНИК

МАТЕРІАЛІВ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО ФОРУМУ

«ПАРАДИГМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ»

присвяченого 120-річчю
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

17 ЧЕРВНЯ 2026 РОКУ
КИЇВ, УКРАЇНА

УДК 338.2:[005.934:339.9]

П18

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Лариса АНТОНЮК — голова, д.е.н., професор, проректор з наукової роботи КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Микола БОНДАР — д.е.н., професор, декан факультету обліку та податкового менеджменту КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Олена ЦЯТКОВСЬКА — д.е.н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Людмила ЛОВІНСЬКА — д.е.н., професор, завідувач кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу імені Миколи Чумаченка КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Дмитро ЛАЗАРЕНКО — д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Олена БІРЮК — секретар, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Рекомендовано до видання Вченою радою

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Протокол № 10 від 30 червня 2026 року

- П18 **Парадигма економічної безпеки в умовах глобальних трансформацій** : збірник матеріалів науково-практичного форуму, присвяченого 120-річчю Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (17 червня 2026 року, м. Київ) [Електронний ресурс]. – Київ : КНЕУ, 2026. – 209 с.
ISBN 978-966-926-509-5

До збірника увійшли наукові праці учасників Науково-практичного форуму «Парадигма економічної безпеки в умовах глобальних трансформацій», проведеного з нагоди 120-річчя Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

Видання об'єднує результати сучасних наукових досліджень, присвячених розвитку теорії та практики забезпечення економічної безпеки держави, бізнесу й суспільства в умовах глобальних трансформацій, цифровізації економіки, розвитку технологій штучного інтелекту, кіберінформаційних загроз, екологічних та енергетичних викликів, а також формуванню сучасних механізмів фінансового моніторингу, податкового комплаєнсу та обліково-аналітичного забезпечення управління.

Матеріали збірника сформовано відповідно до тематичних треків Форуму, які охоплюють проблематику глобалізаційної парадигми та геоекономічної архітекτονіки міжнародної економічної безпеки; інституційного забезпечення й макроекономічних регуляторів економічної безпеки держави та бізнесу; цифрової архітекτονіки, штучного інтелекту та кіберінформаційних домінант безпеки; екологічних та енергетичних імперативів сталого розвитку; розвитку людського капіталу й інтелектуально-освітнього забезпечення безпекознавства; фінансового моніторингу та податкового комплаєнсу як інструментів забезпечення економічної безпеки держави і бізнесу.

Збірник адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам, докторантам, аспірантам, здобувачам вищої освіти, фахівцям органів державної влади, представникам бізнесу, професійних об'єднань та всім, хто здійснює наукові дослідження або практичну діяльність у сфері економічної безпеки, бухгалтерського обліку, аудиту, фінансового моніторингу, податкового комплаєнсу, цифрової трансформації та сталого розвитку.

За достовірність наведених фактів, статистичних матеріалів, цитат, власних назв та інших відомостей відповідальність несуть автори наукових праць.

УДК 338.2:[005.934:339.9]

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ заборонено*

УДК 338.436

Маслій Олександра Анатоліївна,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування,
Бородай Антоніна Віталіївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ СЦЕНАРНОГО АНАЛІЗУ РИЗИКІВ ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Інтенсивна цифровізація соціально-економічних відносин, що є драйвером розвитку глобальної економіки в умовах сьогодення, породжує нові виклики та загрози економічній безпеці держави. Тому економічна безпека держави в умовах цифровізації є складною багаторівневою системою, стабільність якої першочергово визначається рівнем захисту інформаційних ресурсів, цифрових платформ, фінансової системи та критично важливої інфраструктури від викликів і загроз у цифровому середовищі [1].

Прискорене впровадження цифрових технологій приводить до зростання кількості кібератак на державні інформаційні системи, фінансові установи та об'єкти критичної інфраструктури, витоків даних, поширення цифрового шахрайства, інформаційних маніпуляцій, дезінформації, підвищення залежності від функціонування цифрової інфраструктури та інших загроз [2, 3], що зумовлює необхідність впровадження сучасних методів прогнозування й оцінювання цифрових ризиків.

В умовах підвищеної невизначеності одним із найефективніших методів прогнозування та оцінювання таких ризиків є сценарний аналіз. Процес сценарного аналізу передбачає реалізацію кількох послідовних етапів: визначення потенційних загроз, ідентифікацію основних чинників впливу, оцінку ймовірності виникнення ризикових подій, розробку альтернативних сценаріїв, моделювання їхніх наслідків і формулювання відповідних управлінських рішень [4]. На відміну від традиційних методів оцінки ризиків, сценарний аналіз дає можливість враховувати взаємозалежність між різними факторами ризику, заздалегідь виявляти найбільш небезпечні тенденції, розробляти альтернативні сценарії розвитку кризових ситуацій та формувати ефективні механізми мінімізації можливих загроз.

Одним із перспективних напрямів у розвитку сценарного аналізу цифрових ризиків є впровадження когнітивного сценарного підходу, який інтегрує методи когнітивного моделювання, інструменти сценарного аналізу та технології штучного інтелекту. Головна його перевага полягає в урахуванні не лише технічних аспектів кіберзагроз, але й поведінкових рис потенційних порушників, впливу людського фактора та соціотехнічних взаємодій [5].

Методика базується на створенні когнітивних карт, які відображають причинно-наслідкові зв'язки між ризиковими факторами та можливими наслідками для економічної системи держави [6].

Важливим аспектом моделювання цифрових загроз є впровадження фрактально-фасетного підходу до аналізу ризиків на різних управлінських рівнях: тактичному, операційному та стратегічному [7]. Завдяки цьому підходу стає можливим комплексне оцінювання взаємозв'язків між різними видами ризиків і прогнозування їхнього потенційного впливу на інші сфери економічної діяльності.

Особливої ваги сценарний аналіз набуває у контексті цифрової трансформації державного сектора й фінансової системи, що призводить до зростання кібератак на державні установи, об'єкти критичної інфраструктури та потребує постійного вдосконалення механізмів моніторингу, прогнозування та управління відповідними цифровими ризиками [8].

Використання технологій великих даних, машинного навчання та штучного інтелекту відкриває значні можливості для вдосконалення сценарного аналізу. Завдяки цим технологіям стає можливим обробляти великі обсяги інформації в реальному часі, знаходити приховані закономірності, прогнозувати дії потенційних загроз і оперативно виявляти нові типи ризиків [9].

Отже, сценарний аналіз ризиків займає важливе місце серед інструментів моделювання загроз економічній безпеці держави в умовах цифрового середовища, оскільки дозволяє враховувати складність і динаміку цифрових ризиків, оцінювати потенційні наслідки їх реалізації та розробляти дієві механізми протидії. Інтеграція сценарного аналізу з когнітивним моделюванням, фрактально-фасетними підходами та сучасними цифровими технологіями формує основу для підвищення здатності державних інституцій, суб'єктів бізнесу й критичної інфраструктури протистояти цифровим загрозам та забезпечувати економічну безпеку держави в умовах цифрової трансформації.

Список використаних джерел:

1. Детермінанти економічної безпеки держави в парадигмі цифрового розвитку: монографія / О.А. Маслій, А.О. Кудінова, А.А. Буряк, А.С. Янко, С.С. Білько. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 324 с. ISBN 978-617-8768-16-4
2. OECD Digital Economy Outlook 2024. Paris : OECD Publishing, 2024.
3. World Economic Forum. Global Risks Report 2025. Geneva : World Economic Forum, 2025.
4. Maslii O. Methodical principles of identifying threats to economic security of the state. *Economics and Region*. 2017. № 6(67). P. 28–34. URL: <http://reposit.pntu.edu.ua/handle/PoltNTU/3588>
5. Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія. Львів : Арал, 2022. 386 с.
6. Маслій О., Черв'як А. Когнітивна модель підвищення рівня економічної безпеки держави за критеріями кіберстійкості. *Економіка та суспільство*. 2025. № 82. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-38>

7. Кочорба В.Ю., Пасічник Р.М. Фрактально-фасетна модель структуризації ризиків цифровізації банківської діяльності. Академія економіки та управління. 2025. № 11. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15616285>

8. Жаліло Я. А. Національна безпека в умовах цифрової трансформації економіки. Київ : НІСД, 2024. 214 с.

9. ENISA Threat Landscape Report 2024. European Union Agency for Cybersecurity. 2024.

УДК 004.8:338.2

Павловський Дмитро Сергійович,

магістр з міжнародної економіки,

аспірант кафедри європейської економіки і бізнесу

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

АСИМЕТРИЧНА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Науково-технологічною основою глобального економічного розвитку у XXI ст. стає індустрія 5.0, що формується у середовищі нової енергетики, біота квантових технологій, тотальної роботизації, онлайн-освіти у цифровому суспільстві з активним використанням штучного інтелекту (ШІ). Маючи 70-и річну академічну і практичну історію розвитку, ШІ на сьогодні знаходиться в центрі уваги науки, бізнесу, політики, філософії мислення і соціо-орієнтації суспільства [3,5,7,8].

Надаючи безпрецедентні можливості динамізації економічного зростання і продуктивності, ШІ генерує і нові виклики і загрози, до яких люди, громади, корпорації, держави і суспільство у цілому вочевидь не готові, як і до будь-яких революцій у минулому. Так, розвиток ШІ стрімко поглиблює технологічні розриви – міжкраїнові, міжрегіональні, міжсекторальні, міжкорпоративні, міжгрупові, міжособистісні. За умов технологічної та науково-інтелектуальної нерівності зароджуються нові суперечності і протиріччя, що, в свою чергу, акселерує конфлікти у політично і економічно нестабільному світі, вкрай загострює у нетрадиційних філософських форматах соціальні проблеми [4]. І це не тільки трансформації глобального ринку праці, зміна парадигм професійної і вищої освіти, але й нівелювання традиційної соціальної і етичної відповідальності бізнесу, де ШІ завуальовано виконує свої далекі від людиноцентризму функції. Крім того, може найважливішою проблемою стає дискредитація традиційного інституту інтелектуальної власності [5].

Феєрична поява у 2022 р. моделі генеративного штучного інтелекту Chat GPT і початок розробки і адаптації нових його версій (GPT-4, GPT-5) в Open AI гостро актуалізувала необхідність розробки стратегії регулювання штучного інтелекту. Показово, що саме у 2023 р. було сформовано Консультативний орган з питань штучного інтелекту, а у лютому 2024 р. країни ЄС ухвалили правила використання ШІ, спрямовані, насамперед, на захист прав людини та демократичних цінностей. Загалом, країни-технологічні лідери у сфері ІТ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ПАРАДИГМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Електронне видання

**Збірника матеріалів
науково-практичного форуму,**

присвяченого 120-річчю

**Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана**

17 червня 2026 року

Видано в авторській редакції

ВИДАВЕЦЬ

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

03680, Україна, м. Київ,
просп. Берестейський, 54/1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, №235 від 07.11.2000)

E-mail: litera_kneu@ukr.net

Підписано до друку 30.06.2026. Формат 60×84/8
Друк. арк. 8,71. Зам. № 26-6016